

Od argonavtov do Triglava

Vrhnika je vedno dišala po morju

Vrhnika – V drugi polovici novembra lani je v koprsko pristanišče zaplula vojaška ladja Triglav, ki je na svojevrsten način povezana z Vrhniko. Njen poveljnik je po rodu Vrhničan, vendar ni edini iz Cankarjevega rojstnega kraja, ki suka krmilo tolikšne ladje. Sicer pa je na svoj način z morjem povezana kar celotna Vrhnika. Še nedavno tega je njeno ime nosila tovorna ladja ...

Prvi človeški stik z morjem je vrhniška ravnica doživela pred okoli tri tisoč leti, ko naj bi do Močilnika pripluli argonavti. Približno petdeset grških mornarjev je pod Jazonovim vodstvom iskalo zlato runo. Po Donavi in Savi jih je pot pripeljala do Vrhnike, kjer pa se je vodno popotovanje končalo. Jazon se je zaradi tega tako silno ujezil, da je s pestjo udaril v steno Veličega Močilnika. Skalnato vdolbino je mogoče videti še dandanes. Nič drugega jim ni preostalo, kot da so razstavili ladjo, jo na-

ložili na ramena in jo tako otovorjeni mahnili naprej proti Jadranskemu morju. Tisočletje pozneje je bila Vrhnika, ki se je tedaj imenovala Nauportus, zopet polna čolnov. Resda niso bilo neposredno povezani z morjem, a zdi se, da so kraju dali neko navdušenje nad upravljanjem tovrstnih plovil. Sodeč po arheoloških raziskavah je bil pristan na Ljubljani med Sinjo Gorico in Vrhniko, plovna pot po omenjeni reki pa se je obdržala vse do novega veka.

Dvajseto stoletje je prineslo neverjeten tehnološki napredek. Vodna plovila so začela postajati sodobnejša, obenem tudi vedno večja. Ena sama taka ladja je lahko na krov spravila toliko tovora, kot so ga nekoč čolni več tednov vozili po Ljubljani. V dobi takega napredka pa so se stvari obrnile na glavo. Nič več niso hodili morjeplovci na Vrhniko, marveč ravno obratno: Vrhnika je šla na morje. In to dobesed-

no. 28. oktobra 1975 je Splošna plovba kupila japonsko tovorno ladjo Saloma, ki jo je preimenovala v ladjo Vrhnika. To je bila sedem let stara ladja, ki so jo zgradili v ladjedelnici v Osaki in se je sprva imenovala Shokai Maru, pozneje Sobrina in na koncu Saloma. Prvi poveljnik Vrhnike je bil kapitan Vlado Hostnikar, ladja pa je bila posebej zgrajena za prevoz hlodovine, lesa in razsutih tovorov. »Pri Splošni plovbi je bila zaposlena na liniji za zahodno Afriko, za prevoz hlodov, lesa in klinkerja. Prodana je bila 26. januarja 1989 tujemu kupcu, ki ji je nadel ime Nika,« je pojasnil Jože Utenkar, nekdanji tehnični direktor Splošne plovbe. Zanimivo: novi lastnik jo je že dobro leto pozneje razrezal v staro železo v indijskem Alangu (3. 2. 1990).

Taka eksotična pridobitev, kot je bila tovorna ladja, seveda ni ostala prezrta tudi v Cankarjevem rojstnem kraju. Zato jo je 31. 3. 1976 v izolski

ladjedelnici, kjer je bila zaradi manjših popravil, obiskala uradna delegacija vrhniške občinske skupščine. Kot pravi Utenkar, so Vrhničani kar na ladji izvolili botro ladje, Milko Bradač, predsednico družbenopolitičnega zbora SO Vrhnika, ki je z zdravico še enkrat krstila ladjo.

In od kod odločitev za poimenovanje tovrstne ladje po Vrhniki? Utenkar pravi: »O imenu ladje odloča ladjar, torej njen lastnik. V naši prejšnji državi je bilo potrebno pridobiti še soglasje zveznih organov, kar pa je bila čista formalnost. Splošna plovba je od svoje ustanovitve leta 1954 ladje praviloma imenovala po

Tehnični podatki o ladji Vrhnika

Nosilnost: 18,473 t

Dolžina: 149,9 m

Širina: 22,7 m

Ugrez: 9,21 m

Pogonski stroj: Sulzer GRD 76, moči 7,060 kW (9600 KS)

Največja hitrost: 14 vozlov

slovenskih mestih in gorah, v zadnjem času tudi po alpskih dolinah. V aktualni floti Šplošne plovbe trenutno ni ladje z imenom Vrhnika.«

Kot rečeno, se zdaj po Cankarjevem rojstnem kraju ne imenuje nobena velika ladja. Vendar pa Vrhnika premore vsaj dva morjeplovca, ki sukata krmila tako velikih ladij. Eden od njih je Andraž Drašček, ki je leta 2001 diplomiral na fakulteti za pomorstvo in promet, nato pa si je zaposlitev poiskal pri portoroški Šplošni plovbi. Kariero je začel kot tretji oficir in jo nadaljeval do kapitana ladje, najprej na tovorni čezoceanki Slovenija, od jeseni 2007 pa poveljuje ladji Sea Mirror. To je 180 metrov dolga in 30 metrov široka ladja za prevoz razsutih tovorov z nosilnostjo 42 tisoč ton. Drugi je Andrej Pečar, ki sicer z družino živi v Portorožu, a se v njem po očetu pretaka vrhniška kri. Poročnik fregate Pečar je namreč poveljnik slovenske bojne ladje Triglav, ki je konec novembra lani zaplula v koprsko pristanišče. Po končani pomorski šoli se je zaposlil v Šplošni plovbi, kjer je plul kot tretji častnik. Leta 1997 se je odločil za Slovensko vojsko, kjer so ga kot strojnika dodelili vojaški ladji Ankaran. Med tem je v vojski pridno nabiral čine in napredoval. Po vrnitvi z enoletnega izobraževanja v ZDA se je vključil v projektno skupino za novo bojno ladjo Slovenske vojske, ki jo je na koncu tudi varno pripeljal v pristan koprskega pristanišča. Pa naj še kdo po vsem tem reče, če nimata Vrhnika in Pozejdon nekaj skupnega?

Gašper Tominc

Zadnja fotografija ladje še z oznako Šplošne plovbe na dimniku, ki je bila posneta v portugalskem pristanišču Leixoes s tovorom evkaliptusa januarja 1989. Zatem je ladja odplula v ladjedelnico Lisnave v Lizboni, kjer so jo predali novemu lastniku.